

Nationella prov i årskurs 3

Nationella ämnesprov i matematik, svenska och svenska som andraspråk genomförs under vårterminen i årskurs 3 sedan våren 2009 och är obligatoriska att använda. Resultat från proven samlas in och används för att ge en bild av elevernas kunskapsnivå.

I denna PM presenteras resultatinsamlingen, deltagandet för respektive ämnesprov och de övergripande delprovsresultaten från vårterminen 2011.

Bakgrund och syfte

Resultaten från de nationella proven i årskurs 3 har för andra gången samlats in från alla skolor med elever i årskurs 3 och ingår sedan 2010 i den officiella statistiken.

Syftet med proven är att pröva hur väl eleverna har uppnått målen för årskursen i matematik, svenska respektive svenska som andraspråk. Proven består av uppgifter som ska kännas bekanta för eleverna och i fråga om format, innehåll och tidsåtgång har hänsyn tagits till elevernas ålder och varierande utveckling.

Med stöd av resultaten från proven och lärarens bedömning ska proven tjäna som underlag vid utvärdering och uppföljning på lokal och nationell nivå.

Insamling

Uppgifter har samlats in om samtliga elevers resultat. Sammanlagt efterfrågades uppgifter från 15 olika delprov (7 delprov i matematik och 8 delprov i svenska eller svenska som andraspråk). Alternativen för respektive delprov var följande:

- nått kravnivån för delprovet
- ej nått kravnivån för delprovet
- ej deltagit i delprovet

Kategorin *ej deltagit i delprovet* innefattar elever som varit frånvarande vid provtillfället eller där skolan av olika skäl bedömt att eleven inte ska genomföra delprovet.

Uppgift om föräldrars utbildningsnivå och svensk eller utländsk bakgrund har påförts via registerdata.

2011-12-06
Dnr 71-2011:14
2 (10)

Deltagande i ämnesproven och bortfall

Uppgifter om ämnesproven har kommit in för totalt 96 147 elever vilket motsvarar 99,6 procent av det antal elever som enligt elevstatistiken avseende den 15 oktober 2010 fanns i årskurs 3.¹

De flesta eleverna, 93,5 procent, har genomfört alla de 15 delproven. Andelen elever som genomförde samtliga delprov var ungefär lika stor i skolor med fristående respektive kommunal huvudman.

Andelen elever som inte genomförde något av ämnesproven var 1,4 procent och bland dem finns en högre andel elever med utländsk bakgrund och vars föräldrar har låg utbildningsnivå.

I tabell 1 kan utläsas att ungefär 95 procent av eleverna har deltagit i alla sju delproven i matematik och ytterligare två procent har deltagit i sex av proven. I svenska var det drygt 96 procent av eleverna som deltog i alla åtta delproven medan motsvarande andel i svenska som andraspråk var lägre, 88 procent deltog i alla delproven. Jämfört med föregående läsår var det en något större andel av eleverna som genomförde proven.

Tabell 1. Procentuell fördelning efter ämne över antal delprov eleverna deltagit i.

Antal gjorda prov	Matematik	Svenska	Svenska som andraspråk
0	1,6	1,2	7,2
1	0,1	0,2	0,3
2	0,1	0,1	0,3
3	0,1	0,2	0,2
4	0,2	0,2	0,3
5	0,3	0,3	0,4
6	2,4	0,3	0,6
7	95,2	1,3	2,2
8		96,3	88,5

Resultat

Resultaten från ämnesproven är en av flera indikatorer på måluppfyllelse i de aktuella ämnena. Proven prövar inte samtliga mål som finns i respektive ämne för årskursen eftersom proven då skulle bli för omfattande.

Avsnittet inleds med en översikt vad gäller antalet delprov och hur väl eleverna klarat av att nå upp till de satta kravnivåerna.

¹ Totalt uppgick antalet till 96 491 elever i årskurs 3 den 15 oktober 2010. På skolnivå är det naturligt att elevantalet varierar något mellan mättdpunkterna då elever kan flytta eller byta skola.

Tabell 2. Procentuell fördelning över antal delprov där eleverna uppnått kravnivån för de elever som deltagit i alla delprov i ämnet.

Antal gjorda prov	Matematik	Svenska	Svenska som andraspråk
0	0,6	0,1	1,0
1	1,0	0,3	1,4
2	1,5	0,6	2,2
3	2,2	0,9	3,7
4	3,4	1,5	5,4
5	5,8	2,8	7,2
6	14,1	5,0	9,6
7	71,3	11,4	16,0
8		77,5	53,5
Totalt antal elever	91560	84191	7749

I tabell 2 kan utläsas att av de elever som deltog i alla delprov i matematik klarade över två av tre att nå upp till kravnivåerna på samtliga delprov. Samtidigt är det 3 procent som klarade högst två av de sju delproven.

När det gäller delproven i svenska var det 77,5 procent av eleverna som klarade alla åtta delproven. Få elever, 3 procent, klarade färre än fem av delproven i svenska.

I svenska som andraspråk var det fler elever som hade svårt att nå upp till de satta kravnivåerna, ungefär hälften av de deltagande eleverna klarade alla delproven medan 14 procent av eleverna klarade färre än fem av de åtta delproven.

Tabell 3. Bakgrundsvariabler för de elever som gjort alla delprov per ämne och uppnått kravnivåerna.

	Matematik		Svenska		Svenska som andraspråk	
	7 av 7 delprov Antal	Procent	8 av 8 delprov Antal	Procent	8 av 8 delprov Antal	Procent
Totalt	65284	71,3	65248	77,5	4147	53,5
Flickor	31791	71,1	34528	83,8	2277	59,2
Pojkar	33493	71,5	30720	71,5	1870	47,9
Svensk bakgrund	56054	74,1	58763	78,3	601	60,9
Utländsk bakgrund	9230	58,0	6485	71,0	3546	52,4
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
Förgymnasial utbildning	1839	46,6	1357	58,2	656	40,8
Gymnasial utbildning	23115	64,1	23408	70,2	1648	53,9
Eftergymnasial	39345	78,9	39537	83,7	1712	62,0
Okänd/saknas	985	59,7	946	72,8	131	40,8

2011-12-06
Dnr 71-2011:14
4 (10)

Av de elever som gjorde alla delproven i matematik klarade pojkarna proven i något högre utsträckning än flickorna. I svenska och svenska som andraspråk var mönstret det omvända och flickorna uppnådde kravnivåerna i betydligt högre utsträckning.

Elever med svensk bakgrund klarar proven i högre utsträckning än de elever som har utländsk bakgrund. Gruppen med utländsk bakgrund är dock heterogen och här ingår elever som är födda utomlands och elever som är födda i Sverige men med båda föräldrarna födda utomlands .

Framförallt är det eleverna som kommit sent till Sverige som har svårt att uppnå kravnivåerna. 52 procent av de elever som blivit folkbokförda i Sverige under de senaste tre åren klarade att nå upp till kravnivån på alla delproven i matematik. I svenska och svenska som andraspråk är mönstret detsamma, dock är gruppen elever liten.

Vid närmare betraktelse av gruppen med utländsk bakgrund framkommer även att det var betydligt färre som uppnådde kravnivåerna på alla delproven i matematik även bland de elever med utländsk bakgrund som var födda i Sverige och de som blivit folkbokförda före ordinarie skolstart. 59 procent av dessa elever som genomförde alla delproven i matematik uppnådde kravnivåerna på alla delproven.

Föräldrarnas utbildningsnivå är den variabel som uppvisar störst variation mellan de ingående grupperna. Det är en liten grupp elever som har föräldrar med högst förgymnasial utbildning men dessa elever klarar proven i betydligt lägre utsträckning än de som har föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning. Av de elever som gjort alla delproven i matematik är det mindre än varannan elev av de med föräldrar med högst grundskoleutbildning som uppnått kravnivån på alla delproven. Motsvarande andel för elever med högskoleutbildade föräldrar är närmare 80 procent av eleverna. Samma mönster återfinns på proven i svenska och svenska som andraspråk, men där är skillnaderna mellan grupperna något mindre.

Resultat per delprov

Nedan följer en resultatredovisning per ämne som bygger på resultat från de elever som deltagit i respektive delprov.²

Eleverna har svårt att hantera skriftliga räknemetoder i matematik

Det finns stora skillnader i hur väl eleverna lyckades uppnå kravnivån emellan delproven i matematik. De delprov som flest elever klarade var delprov A och delprov G. Delprov A prövade om eleven kan fortsätta och konstruera enkla geometriska

² Förklarande information om resultaten är hämtade från Rapport från genomförandet 2011 och med adress: www.skolverket.se > prov och bedömning > nationella prov > resultat.

mönster och delprov G var en gruppuppgift. Här uppnådde 95 procent av eleverna kravnivån.

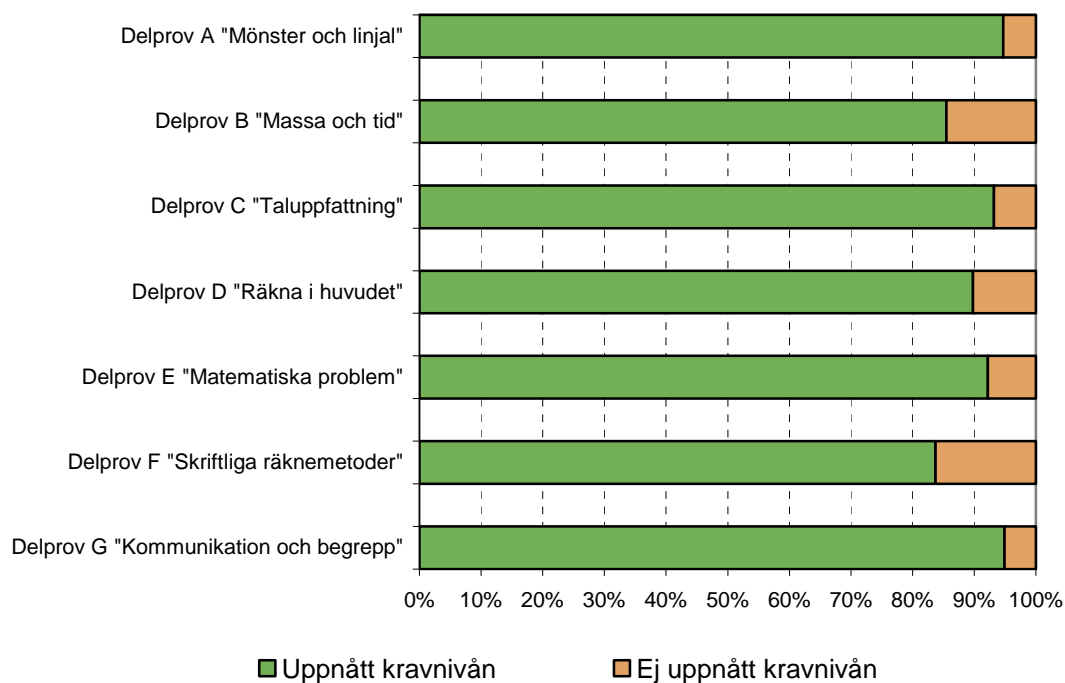
De svåraste delproven var delprov F, som behandlade skriftliga räknemetoder, respektive delprov B, som handlade om massa och tid. På dessa delprov uppnådde 84-85 procent av eleverna kravnivån.

Resultatet för delprov F kan i år liksom föregående år, delvis förklaras med att eleven möter många olika skriftliga räknemetoder i undervisningen, ibland utan att förstå metoderna, vilket kan skapa osäkerhet i hanteringen av räknemetoder.

Delprov B prövade elevens förmåga att göra enkla jämförelser av olika massor, uppskatta och mäta vikt. Resultatet kanske kan förklaras med att man i undervisningen arbetar mer med att mäta längd, volym och tid än att mäta massa.

Resultatet för delprov D är något lägre än förra året och 90 procent nådde upp till kravnivån. Några av uppgifterna har varit med i tidigare års prov och resultatet på dessa uppgifter har inte förbättrats. Vid analys av elevlösningar ser man exempel på en bristande förståelse för likhetstecknets betydelse.

Diagram 1. Andel elever som uppnår respektive inte uppnår kravnivån på de olika delproven i matematik

2011-12-06
Dnr 71-2011:14
6 (10)

Föräldrars utbildningsnivå är en viktig förklaringsfaktor för elevernas studieresultat. Den största skillnaden finns mellan elever med kortutbildade respektive högutbildade föräldrar. Skillnaderna mellan dessa två grupper varierar mellan delproven. De delprov i matematik som uppvisade de största skillnaderna var de delprov som många elever hade svårt att klara, nämligen delprov B ”Massa och tid” respektive delprov F ”Skriftliga räknemetoder”. Ungefär var tredje elev med kortutbildade föräldrar klarade inte kravnivån. Motsvarande för elever med gymnasialt och högskoleutbildade föräldrar var en av fem respektive en av tio elever. Samtidigt är skillnaderna minst mellan grupperna på de delprov som flest elever klarade av.

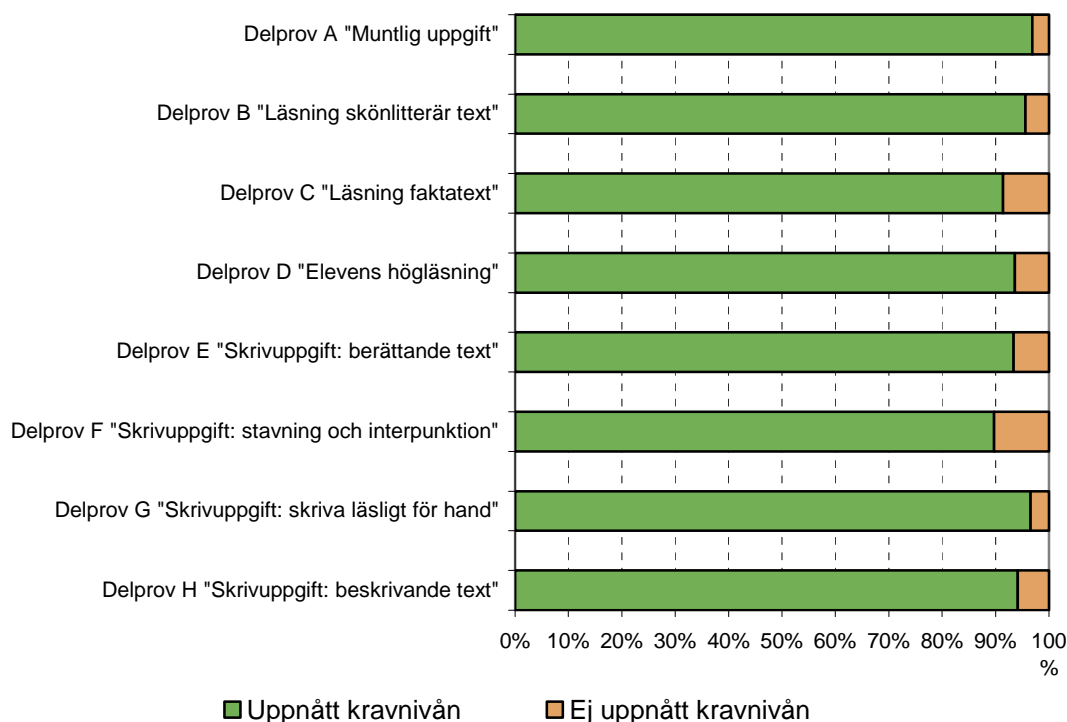
I fyra av de sju delproven hade pojkarna något bättre resultat än flickorna, skillnaderna är emellertid oftast små. Både flickor och pojkar hade lätt för delprov G och svårast med delproven B och F.

Svensk och utländsk bakgrund är också förklaringsfaktorer för elevernas resultat. I samtliga delprov hade elever med svensk bakgrund klart bättre resultat än elever med utländsk bakgrund. När det gäller de två delprov som eleverna hade svårast att klara, delproven B och F, hade elever med svensk bakgrund något svårare med delprov F än delprov B, 85 respektive 88 procent nådde kravnivån. För elever med utländsk bakgrund var det tvärtom, 77 procent klarade delprov F och 75 procent delprov B. Delprov B som behandlar massa och tid innehåller uppgifter med text vilket kan ha haft betydelse för det lägre resultatet.

I svenska var stavningen svårast

I svenska lyckades eleverna bäst i delprov A och G. Delprov A var en muntlig uppgift där förmågan att kunna samtala, ställa frågor och framföra egna åsikter prövades och delprov G handlade om att skriva läsligt för hand. Totalt 97 procent av eleverna uppnådde kravnivån på dessa delprov.

Det delprov som eleverna klarade i lägst utsträckning var delprov F som prövade stavning och interpunktion, totalt uppnådde 90 procent kravnivån. Delproven som prövade elevernas läsförmåga (delprov B, C och D) klarade 91-96 procent av eleverna.

Diagram 2. Andel elever som uppnår respektive inte uppnår kravnivån på de olika delproven i svenska.

Även i ämnet svenska hade föräldrarnas utbildningsnivå mycket stor betydelse för hur väl eleverna klarade delproven. Delprov A "Muntlig uppgift" och delprov G "Skrivuppgift: Skriva läsligt för hand" var de delprov samtliga elever klarade bäst oavsett föräldrarnas utbildningsnivå. Barn till föräldrar med eftergymnasial utbildning klarade även delprov B i ungefär lika stor utsträckning som dessa delprov. Största skillnaden mellan grupperna fanns i delprov C, "Läsning av faktatext", och delprov F, "Stavning och interpunktion", där 14-15 procentenheter skiljer mellan barn till föräldrar med högst grundskoleutbildning och de med minst en förälder med högskoleutbildning.

På alla delprov uppnådde flickorna klart bättre resultat än pojkarna. Den största skillnaden var i delprov F som prövade stavning och interpunktion i skrivande av en berättande text. Detta delprov var det svåraste sett till resultaten för pojkarna, och skillnaden mellan könen var 9 procentenheter.

Elever med svensk bakgrund hade bättre resultat än elever med utländsk bakgrund men i delprov G var skillnaden mellan grupperna liten, 0,6 procentenheter. De största skillnaderna fanns för delprov B och C som prövade läsning av olika texter, skillnaden uppgick till 4 procentenheter.

2011-12-06
Dnr 71-2011:14
8 (10)

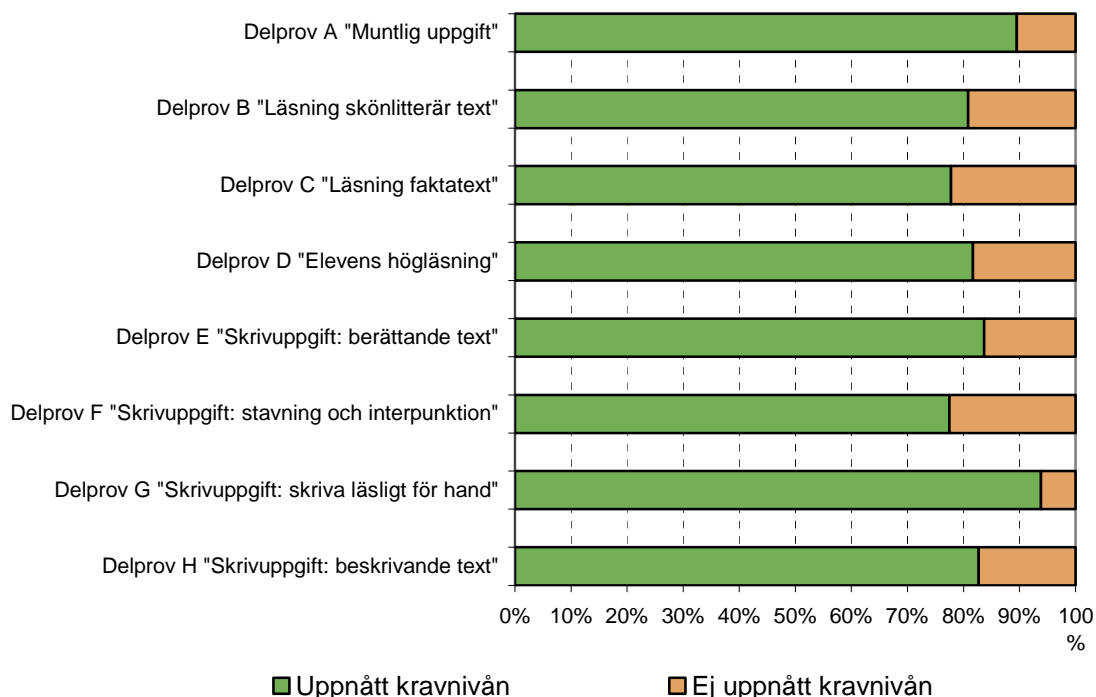
Nio av tio klarade muntligt delprov i svenska som andraspråk

I svenska som andraspråk används samma ämnesprov som i svenska men bedömningen sker utifrån kursplanen i svenska som andraspråk. Enligt de insamlade uppgifterna följde totalt 8 751 elever kursplanen i svenska som andraspråk, vilket motsvarar 9,1 procent av eleverna.

Skillnaden mellan delprovresultaten var stor. På delprov A, som var en muntlig uppgift där förmågan att kunna samtala, ställa frågor och framföra egna åsikter prövades, uppnådde 89 procent kravnivån. I delprov G bedömdes elevernas förmåga att skriva läsligt för hand. Det delprovet klarade flest elever, 94 procent uppnådde kravnivån.

Delproven C och F, som prövade läsning av faktatext respektive stavning och interpunktion, var svårast för eleverna och endast 77-78 procent nådde upp till kravnivån.

Diagram 3. Andel elever som uppnår respektive inte uppnår kravnivån på de olika delproven i svenska som andraspråk.

I alla delprov i svenska som andraspråk finns könsskillnader där flickorna nådde kravnivån i högre utsträckning än pojkarna. De minsta skillnaderna mellan pojkar och flickor återfinns i delproven A respektive D, dvs. de prov som bedömer muntlig förmåga och högläsning, en skillnad på 2-3 procentenheter.

Även i svenska som andraspråk har föräldrarnas utbildningsnivå stor betydelse för hur eleverna klarar delproven. Delproven C och F, dvs. delproven som prövade läsning av faktatext respektive stavning och interpunktion, är de delprov som uppvisar de största skillnaderna mellan elever med kortutbildade föräldrar och elever med högskoleutbildade föräldrar, skillnader på 16–17 procentenheter.

Tabeller på Skolverkets webbplats

Vill du se de aktuella tabellerna där uppgifterna är hämtade så hittar du dem på Skolverkets webbplats www.skolverket.se under Statistik & analys/ Statistik/ Grundskolan/ Provresultat. Där finns statistik om ämnesproven i årskurs 3 för vårterminen 2011 på riks-, läns- och kommunnivå.

Resultattabeller finns både baserade på samtliga elever som gick i årskurs 3 läsåret 2010/11 samt på de elever som deltagit i respektive delprov. I Skolverkets databas SIRIS redovisas resultaten på skolnivå baserade på samtliga elever i årskursen.